

Málta: kicsiny tagállam nagy ambíciókkal

Dr. Ian Borg, a 2017-es uniós elnökségért és az uniós alapokért felelős államtitkár beszámol arról, hogy milyen hatást gyakorol a Tanács elnöksége és a kohéziós politika Máltára és annak lakosságára.

^ A nemrégiben felújított impozáns gozói Citadella.

2017 első félévében Málta 2004-es uniós csatlakozása óta első alkalommal látja el az Európai Unió Tanácsának elnökségét. Hogyan értékeli Málta ezt a lehetőséget?

A Tanács rotációs rendszerű elnökségének betöltése fontos lehetőséget biztosít Máltának arra, hogy e hat hónap során megmutassuk, hogyan tudunk kézzelfoghatóan hozzájárulni az európai projekthez egy olyan időben, amikor a 60 éves múltira visszatekintő EU komoly kihívásokkal néz szembe. Elnökségünk alatt Málta a többi tagállammal együttműködésben képes előmozdítani az uniós menetrend érvényesülését. Szeretnénk hozzáadott értéket teremteni az Unió lakossága számára azáltal, hogy megmutatjuk, milyen előnyöket biztosít országunk polgárainak az, hogy e projekt részesei vagyunk.

Milyen kihívásokkal jár az elnöki feladatok ellátása egy ilyen kis méretű ország számára, mint Málta, és hogyan befolyásolták e kihívások az elnökség prioritásainak meghatározását?

Kis méretű tagállamként Máltának az alacsony létszámú közhivatalnoki kar jelentette kihívásokkal kell megküzdenie. Ez ugyanakkor előnyt is jelent az ország számára, mivel a hivatalok több ügyön is képesek dolgozni, ami megkönnyíti a különböző szakpolitikai területek közötti szinergiák kialakítását. A máltai elnökség prioritásainak felállításakor meghatároztunk néhány kulcsfontosságú területet, és ezekre összpontosítottuk a Tanács vezetésének figyelmét. Ez a következő területeket jelenti:

- ▶ Migráció és menekültügy: Málta Líbiához való közelsége miatt tulajdonképpen a frontvonalban helyezkedik el. Ezen a területen azt szeretnénk elérni, hogy tető alá hozzuk a közös európai menekültügyi rendszer reformját (ezzel együtt a Dublini Rendelet átdolgozását és az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal teljes jogkörű ügynökséggé alakítását), hogy egyenlőbb módon osszuk el a felelősséget a tagállamok között, illetve hogy a téma továbbra is előkelő helyen szerepeljen a politikai napirenden.
- ▶ Az EU közös piacának megerősítése: a sokak által az EU legnagyobb vívmányának tartott szabadkereskedelmi térség tekintetében Málta prioritásai egyebek mellett arra irányulnak, hogy véglegesen véget vessünk a mobiltelefonos barangolási díjaknak, csakúgy, mint a geoblocking elnevezésű gyakorlatnak, amely digitális akadályokat görgeszt az uniós polgárok egy része elé, akik így nem vásárolhatnak árukat és szolgáltatásokat más uniós nemzetektől.
- ▶ Társadalmi befogadás: hangsúlyosan törekszünk arra, hogy a nők egyenlő bánásmódban részesüljenek a társadalmi élet valamennyi területén – nem utolsósorban a munkaerőpiacon –, és fokozzuk a nemi alapon elkövetett erőszak elleni küzdelem érdekében tett erőfeszítéseket.
- ▶ A növekedés elősegítése a tengeri turizmushoz és tengeri áru fuvarozáshoz hasonló területeken: Málta figyelme e téren elsősorban arra irányul, hogy biztosítsa az óceánjainkon folytatott gazdálkodás fenntarthatóságát és hatékonyságát.

Hogyan járul hozzá Máltának a bevándorlási válsággal kapcsolatos tapasztalata az európai válaszlépés kialakításához?

A védelmi költségek egy főre eső aránya Máltán az egyik legmagasabb a világon, tehát amikor nyomást gyakorolunk a közös európai menekültügyi rendszer reformja érdekében, hogy a felelősség egyenlőbb módon kerüljön elosztásra a tagállamok között, akkor ezt egy olyan tagállam szemszögéből tesszük, amely mérete ellenére kész aktív szerepet vállalni a probléma rendezésében.

Az Eurobarométer szerint manapság Málta polgárai nagyon pozitívan értékelik az uniós tagság előnyeit. Hogyan járult hozzá a kohéziós politika ehhez a kedvező megítéléshez?

Az Eurobarométer felméréseiből kiderül, hogy a máltai polgárok nem csupán tisztában vannak az uniós finanszírozású projektek létezésével, hanem 89%-uk azt is elismeri, hogy e projektek kedvező hatást gyakorolnak életükre. A kohéziós politika az EU legfontosabb eszköze a tagság „kedvező megítélésének” kialakításához, mivel ez a politika fejezi ki a legnyilvánvalóbb és leginkább látható módon az uniós szolidaritást.

Említésre méltóak például az egészségügyi ágazatban tett beruházások, egyebek mellett a máltai Onkológiai Központ létrehozása, amely egy teljes körű egészségügyi ápolást biztosító környezetben ad otthont magas színvonalú rákkezelő létesítményeknek, fekvő- és járóbeteg-ellátással, napközbeni ellátással, egy palliatív ellátást nyújtó egységgel, valamint a betegek és ápolók számára pszichoszociális szolgáltatásokat nyújtó létesítményekkel.

A beruházások egy része az oktatási szektorra irányult, ahol is a Máltai Művészeti, Tudományos és Műszaki Főiskolát (MCAST) és a Máltai Egyetemet érintő projektek keretében többek között különböző intézetek felépítésére és befejezésére, valamint laboratóriumok felszerelésére került sor, ahol a tanárok és a diákok egyaránt jobb oktatási és gyakorlati tapasztalatokat szerezhetnek. A beruházások minden esetben újabb kutatólétesítmények létrehozásához vezettek például a mérnöki tudományok, a kémia, a biológia, az IKT és a kutatás-fejlesztés területén.

A tanterveket is felülvizsgálták, és a piaci igények tükrében aktualizálták. A nemzeti prioritást jelentő területeken folyó mesterképzés és doktori képzés posztgraduális ösztöndíjainak jó részét a Stratégiai Tanulmányokat Támogató Ösztöndíjak (STEPS) és a MASTERIT! program biztosította. Ezen túlmenően az Ifjúsági Garancia képzések, gyakorlati vállalati tapasztalatok és sze-

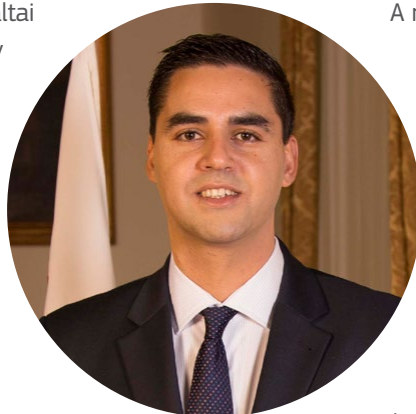
mélyre szabott tanácsadás biztosításával lehetőséget nyújtott a 25 év alatti nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiataloknak (NEET-fiataloknak) a foglalkoztatásban vagy az oktatásban való részvételre. Ez pedig hosszú távon csökkenteni fogja a társadalmi kirekesztődés és a szegénység kockázatát. A közsférában dolgozó hivatalnokok számára is kínáltak ösztöndíjakat és képzési programokat, azzal a céllal, hogy a támogató intézkedések megfelelőbb irányítását és adminisztrációját lehetővé tévő készségeik fejlesztése révén javítsák a szektor hatékonyságát és eredményességét.

A környezetvédelmi ágazat szintén részesült a beruházások előnyeiből, amelyek a hulladék- és szennyvízkezelésre, a bezárt hulladéklerakók rehabilitációjára és helyreállítására, a nemzeti árvízvédelmi projekt támogatására, valamint – a nem megújuló energiaforrásokba tett beruházások révén – az éghajlatváltozás kezelésére irányultak.

Tudna példákkal szolgálni olyan esetekre, amikor a kohéziós politika hozzájárult a máltai vállalkozások versenyképességének erősítéséhez és a munkahelyteremtéshez? Milyen szerepet játszottak a pénzügyi eszközök ebben a folyamatban?

A máltai gazdaság gerincét a kis- és középvállalkozások, különösen a mikrovállalkozások adják. Az országban működő vállalatok 99,8%-a kkv, amelyek a munkavállalók több mint 80%-át foglalkoztatják. Mindazonáltal a máltai kkv-k tevékenységüket korábban a saját tulajdonukban álló ingatlanok elzálogosítása révén finanszírozták. Ez a mechanizmus a finanszírozási képesség korlátozása révén komoly gátat szabott az innovációnak és a növekedésnek, különösen mivel a máltai bankok híresek voltak arról, hogy szigorú szabályokat alkalmaznak a fedezetre és a visszafizetési időre nézve, illetve önrészt kérek a kkv-tól, amelyek készpénzforgalma gyakran elégtelennek bizonyult a stabil finanszírozáshoz.

Ezért a 2007–2013-as programozási időszakban az egyik legfontosabb törekvés a kkv-k támogatása volt. Ezen időszak alatt a képzési és foglalkoztatási tervek mellett léteztek más, növekedés- és beruházásösztönzést szolgáló programok is. Ezenkívül Málta bevezette a JEREMIE (mikro-, kis- és középvállalkozásokat támogató közös európai források) programot. A program – egyébként az első olyan pénzügyi konstrukció Máltán, amely a strukturális alapok támogatásában részesült – nagy sikerrel működött a strukturális alapokon keresztül a kkv-k számára biztosított ösztönzőcsomag keretén belül. A strukturális alapok által e pénzügyi konstrukció számára

^ Az Esplora, Málta interaktív tudományos központja, amely informális oktatási környezetet biztosít a tudomány felfedezéséhez.

^ A Máltai Egyetem egyik kutatólaboratóriuma, amely méltó környezetet biztosít a tanítás és a kutatás számára.

nyújtott 12 millió EUR 100 millió EUR-t meghaladó értékű beruházást generált a kkv-szektorban, több mint 650 kkv-t segítve mintegy 761 beruházás során.

Milyen egyéb fontos eredményeket sikerült elérni Máltán a 2007–2013-as programozási időszakban?

A 2007–2013-as időszakban a kohéziós politika keretében nyújtott támogatás elérte a 855 millió EUR-t. A szóban forgó időszak kezdetétől számítva az ERFA- és ESZA-beruházások révén több mint 1400 munkahely jött létre Máltán. A programozási időszak elején a foglalkoztatási ráta (a 20–64 évesek körében) 58,6%-on állt, ami az EU 28 tagállamának átlagához képest 11,2 százalékpontos lemaradást jelentett. A két ráta közötti eltérés azóta jelentősen csökkent: 2015-ben Málta foglalkoztatási rátája már elérte a 67,8%-ot, ami megközelíti az EU 28 tagállamának 70,1%-os rátáját. Ez részben a foglalkoztatási lehetőségek bővülésének tudható be, amelyhez az uniós alapok is hozzájárultak. Málta ahhoz is közelebb került, hogy elérje a foglalkoztatottság 2020-ra kitűzött, 62,9%-ról 70%-ra emelt célértékét, emellett jelentős előrelépést tett a főként a nők és az idősebb munkavállalók alacsony piaci részvételi arányának növelését szorgalmazó országspecifikus tanácsi ajánlás megvalósítása felé. Ennek megfelelően a nők piaci részvételének aránya – bár még mindig alacsonyabb az EU 28 tagállamának átlagánál – a 2007-es 37,7%-ról 2015-re 53,6%-ra nőtt. Ezenfelül az idősebb (55 és 64 év közötti) munkavállalók foglalkoztatottsági szintje is emelkedett: a 2007-es 29,5%-ról a 2015-ös 40,3%-ra¹.

E fejlődéshez, valamint az oktatási célértékek elérése felé tett előrelépéshez hozzájárult még az ERFA és az ESZA által az oktatás, képzés és készségfejlesztés terén nyújtott finanszírozás. A felsőfokú oktatásban részt vevő hallgatók aránya folyamatos növekedést mutat, emellett csökkent az iskolai lemorzsolódás mértéke is. 2007 és 2015 között évente átlagosan 5,4%-kal nőtt a továbbtanulók és a felsőfokú oktatásba belépő tanulók száma.

Az operatív programok keretében nyújtott finanszírozás szintén lendületet adott a gazdaság néhány területének, többek között a kutatás-fejlesztésnek, így 2015-re sikerült teljesíteni a K+F kiadási célt. A tudomány és a technológia terén rendelkezésre álló emberi erőforrások aránya Máltán 2015-ben a keresőképes lakosság 38,6%-át tette ki, szemben az EU 45,2%-os átlagával. Ez a százalékarány – bár nem éri el az uniós átlagot – folyamatos, 2007-hez képest összesen 6,8 százalékpontos növekedést képvisel.

A fenntartható turizmus népszerűsítése révén több pénz áramlott az ágazatba, és növekedésnek indult a foglalkoztatottság szintje is. Erőfeszítéseket tettünk annak érdekében, hogy Máltát vonzó idegenforgalmi célponttá tegyük, és ösztönözzük a turisták visszatérését. Valójában az I. operatív program 2. prioritási tengelye kifejezetten arra irányult, hogy ösztönözze a fenntartható idegenforgalmat azáltal, hogy fejleszti a turizmus minőségét, javítja az ágazat versenyképességét, továbbá a máltai szigetvilágot a nap és a tenger részpiaci szegmensén túlmutató, elsőrendű és sokszínű célállomássá teszi.

Az I. operatív program fontos szerepet játszik továbbá az éghajlatváltozás következményeinek kezelésében, az erőforrások hatékony felhasználásában, valamint abban, hogy Málta teljesíteni tudja a széndioxid-kibocsátás csökkentése, illetve az energiahatékonyság és a megújulóenergia-termelés növelése terén meghatározott célkitűzéseit. Az ország megújulóenergia-termelése, amely 2009-ben még elhanyagolható mértékű volt, 2014-re az energiatermelés 4,7%-át tette ki.

Összefoglalva tehát meg tudom erősíteni, hogy az I. operatív programon keresztül nyújtott finanszírozás a gazdaság számos területén hozzájárult a fejlődéshez. A máltai kormány elkötelezettsége az uniós források felhasználásának maximalizálása iránt, amely gyakorlatilag a támogatás 100%-os kihasználásával járt, kézzelfogható gazdasági eredményeket teremtett a máltai és az európai polgárok számára egyaránt.

¹ 2014-2015. évi továbbképzési és felsőoktatási statisztikák.

Milyen tanulságokat vonhatunk le a jövőre nézve, vagyis ön szerint hogyan kapcsolódik a kohéziós politika a polgárok aktuális fő problémáihoz?

A kohéziós politika megvalósítása átfogó módon javította a polgárok életminőségét. Az EU kihívásainak tükrében azonban sor kerül majd a felülvizsgálatára, nekünk pedig folyamatosan bizonyítanunk kell hatékonyságát és eredményességét. Ezért fontos megerősítenünk a kohéziós politika azon képességét, hogy megfelelően reagáljon az egyes tagállamonként eltérő helyi igényekre, és ezáltal a politika megvalósíthatja az „EU újraegyesítésének” kettős elképzelését, valamint az uniós szintű célkitűzéseket.

Ön szerint milyen irányban fognak 2020 után változni a kohéziós politika prioritásai és végrehajtási mechanizmusai?

Mindamellert, hogy az előző programozási időszak programjai kézzelfogható és pozitív eredményeket hoztak, ahogyan arra a Bizottság utólagos értékelési jelentése is rávilágított, és a mostani programozási időszakban nyilvánvaló erőfeszítéseket tettek a keretrendszer javítása érdekében, Málta úgy véli, hogy a kohéziós politikát tovább lehetne fejleszteni annak érdekében, hogy képes legyen reagálni a régióinkban és területeinken zajló dinamikus társadalmi és gazdasági változásokra. Fontos lenne elismerni a különböző területek és intézményi keretek egyedi szükségleteit. A keretrendszemek emellett kellő mértékű rugalmasságot kellene biztosítani ahhoz, hogy támogatni lehessen a változó igényeknek regionális, országos és uniós szinten eleget tévő kezdeményezéseket.

A végrehajtási mechanizmusnak nagyobb hangsúlyt kellene helyeznie az egyszerűsítésre, amely fontos szerepet kap a Bizottság programjában. Bizonyítást nyert, hogy növekedtek az esb-programok megvalósításához kapcsolódó adminisztratív

munkaterhek, miközben nem szabadna hagyni, hogy az uniós finanszírozásról kialakult képre az adminisztratív terhek, a bonyolultság és a bürokrácia nyomja rá a bélyegét.

A hangsúly továbbra is az eredményeken és a teljesítményen van. Általában véve javultak a mutatók, ami elvileg megkönnyíti az értékelést, de e téren is látunk lehetőséget a fejlődésre. Az eredményességi tartalék inkább a projektteljesítményre összpontosít, nem az eredményekre, nem utolsósorban azért, mert az eredmények csak hosszabb idő eltelte után jelentkeznek.

Milyen prioritásokat határozott meg a máltai elnökség a kohéziós politika terén, és hogyan tervezik megvalósítani azokat?

A máltai elnökség ideje alatt kerül majd sor az első általános eszmecsere a kohéziós politika 2020 utáni jövőjéről. A kohéziós politika terén meghatározott két fő célkitűzésünk egyike a salátarendeletről vonatkozó javaslat kidolgozásának folytatása, a másik pedig politikai vita rendezése arról, hogyan tehetnének a polgárok számára láthatóbbá a kohéziós politika eredményeit. E tekintetben a máltai elnökség ideje alatt prioritásunknak tekintjük a kohéziós politikai szabályozást érintő, és a többéves pénzügyi keret felülvizsgálata alapján várható jogszabályi változások végrehajtását, valamint a teljes politika egyszerűsítésére irányuló erőfeszítéseket. Ez utóbbi tekintetben a máltai elnökség arra törekszik, hogy értékelje az egyszerűsítéssel foglalkozó magas szintű munkacsoportnak a 2020 utáni felülvizsgálatra és munkaprogramra összpontosító 2016. novemberi ülésének, valamint a 2020 utáni időszakra összpontosító 2017. éleji következő ülésének tapasztalatait. ■

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

<https://eufunds.gov.mt/en/Information/Pages/EU-funds-for-Malta-2014-2020.aspx>

^ Gyerekek számára készült interaktív játékok, amelyek szórakoztatóvá teszik a tudományos ismeretszerzést.

^ A Máltai Egyetem új orvosbiológiai mérnöki felszerelése, amely lehetővé teszi a tanulás praktikus és gyakorlatias megközelítését.

^ Az Alkalmazott Tudományok Intézete: a Máltai Művészeti, Tudományos és Műszaki Főiskola egyik új épülete.